AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2017 / 15 • Şubat 2017

ABD DIŞİŞLERİ BAKANI TILLERSON'UN SENATÖR MENENDEZ'İN SORULARINA YANITLARI

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

ABDde 8 Kasım 2016da gerçekleştirilen 58. başkanlık seçimlerini Cumhuriyetçi Donald Trumpın kazanması sonrasında, bu ülkenin en üst yönetim kadrosunun oluşturulması aşamasına geçildi. Bu sürecin bir parçası olarak 1 Şubat 2017 tarihinde Rex Wayne Tillerson, ABDnin 69. Dışişleri Bakanı olarak göreve başladı.

Tillersonın adaylığının onaylanması aşamasında, New Jersey eyaleti senatörlerinden Demokrat Partili Robert (Bob) Menendez, Tillerson'ın yanıtlaması talebiyle, ABD-Ermenistan ekonomik ilişkileri, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ ihtilafı, 1915 olayları, Ermenistan-Türkiye ilişkileri, ve Diyarbakır'daki Ermeni Kilisesi ile ilgili konulara da değinen sorularını yazılı olarak sundu. Bu sorular ve Tillersonın bu sorulara verdiği yazılı yanıtlar 09.02.2017 tarihli AVİM Günlük Bülteni ve AVİM Blogunda yayınlanmıştır.[1]

Menendezin Tillersona yönelttiği sorular ile ilgili dikkat çeken ilk husus, bu soruların ABD dış politikası açısından birincil derecede önem taşıyan ve kamuoyunda çokça tartışılan konular hakkında değil, ABD dış politikası için ancak ikincil derecede öneme sahip ABD ve Ermenistan arasındaki ekonomik ilişkiler, bundan da öte, ABD dış politikası açısından ne gibi bir öneme sahip olduğu anlaşılamayan Diyarbakır'daki Ermeni Kilisesi gibi konular hakkında olmasıdır. İşin aslı, Menendezin amacının, ABDnin önümüzdeki süreçte izleyeceği dış politikayı sorgulamak olmadığı çok açıktır.

Menendezin Tillersona yönelttiği soruların, ABD ve diğer ülkelerde faaliyet yürüten soykırım lobisinin artık sıradanlaşmış, yavan ve manipülatif argümanlarının oldukça özensiz ve kaba bir şekilde formüle edilmiş halinden başka bir şey olmadığı görülmektedir. Bu durum, ABD siyasal siyasal sistemi içerisinde genel olarak etnik lobilerin, özel olarak ise Ermeni lobisinin, siyasal elitler ile zaman zaman yasal ve meşru sınırları zorlayan ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar için şaşırtıcı gelebilir. Ne var ki, etnik lobicilik ABD siyasal sisteminin bir parçasıdır.

Menendez, ABDdeki Ermeni lobisi ile yakın ilişkide olan, ABD senatosunda Ermeni lobisinin sözcülüğünü yapan senatörlerden biridir. Menendez hakkında yapılacak hızlı bir Google taraması, bu senatörün Daşnaksutyun Partisinin ABDdeki lobi örgütü olan Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (Armenian Natinal Committee of America) ile ne denli yakın bir ilişki

içinde olduğunu gösterecektir. Dolayısıyla, Menendezin ABD senatosunda gündeme gelen çeşitli soykırım karar tasarıları ile ilgili faaliyetlerine de şaşmamak gerekir. Bu faaliyetleri nedeniyle Menendezin 2009 yılında ABDdeki iki Ermeni Kilise örgütlenmesinden biri olan Daşnaksutyun Partisinin kontrolündeki Amerika Ermeni Kilisesi"nin "Doğu Bölgesi Piskoposluğu (Eastern Diocese of the Armenian Church of America) tarafından Ermenilerin Dostu (Friend of Armenians) ödülüne layık görüldüğünün[2] hatırlanması, Menendezin, ABDdeki radikal Ermeni çevreleri ile ilişkilerinin anlaşılması açısından faydalı olacaktır.

Menendez, Tillersona yönelttiği Karabağ ile ilgili sorusunda, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ ihtilafı nedeniyle Güney Kafkasyada yaşanan çatışmaların sorumlusu olarak Azerbaycanı göstermiştir. Ne var ki bunu yaparken, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi önemli uluslararası kuruluşların pek çok kez teyit ettiği bir olgu olan Karabağın Ermenistan işgali altında olduğu gerçeğini görmezden gelmektedir.

1915 olayları ile ilgili sorusu ise artık kabak tadı vermiş olan sıradan retoriğin tekrarından ibarettir. Bunun yanında, Menendez ilgili sorusunda Türkiyede soykırım üzene yayınlanan kitapların yasaklandığını iddia ederek ya Türkiye hakkındaki cehaletini ortaya koymuş yada açıkça yalan söylemiştir. Menendezin yine ya cahilliğinin yada yalan söylemekten imtina etmezliğinin bir dışa vurumu olarak, Türkiye ve Ermenistan arasında diplomatik ilişki olmamasının uluslararası anlaşmalara aykırılığı iddiasında bulunmuştur. 2009 yılında imzalanan fakat yürürlüğe konmayan meşhur protokollerle ilgili sözleri ise soykırım lobisinin standart söylemlerinden olan Türkiye Devleti-Türkiye toplumu arasındaki ikilik propagandasından başka bir şey değildir (bu propagandanın bir varyasyonu da Ermeni soykırımını kabul eden iyi Türkler ile kabul etmeyen kötü Türkler arasındaki ikilik iddiasıdır). Ayrıca, anlaşılan hamileri Menendeze, bu protokollerin Ermenistan Cumhurbaşkanı Sargsyan tarafında 2015 yılında meclis gündeminden çekildiğini söylemeyi unutmuştur.

Menendez, Orta Doğudaki İŞID vahşetine, bu vahşetin tek mağduru Hristiyanlarmış gibi değinmiştir. Bu kuşkusuz, ABDde dini hassasiyetleri yüksek kamuoyu ve siyasal elit düşünülerek yapılmış bir hamledir. Ayrıca, bununla ilgili sorunun soykırım ile ilgili soruların arasında sorulması da, soykırım lobisinin son yıllarda daha yoğun olarak izlemeye başladığı bir stratejinin yansımasıdır. Açıkça gözlemlenebileceği üzere, soykırım lobisi son yıllarda, Ermeni soykırımını, Müslüman Türklerin Osmanlıdaki Hristiyan halklara karşı gerçekleştirdiği soykırım bağlamına oturtarak ve bu sayede günümüzde çeşitli çevreler tarafından pompalanan Müslüman-Hristiyan ikiliği algısından faydalanarak, iddialarına taraftar kazanma çabası içindedir.

Son olarak, Menendez, Ermenistanın nüfusuna oranla en fazla Suriyeli mülteci kabul eden üçüncü ülke olduğunu belirtmiştir. Ne var k, bunu yaparken, Ermenistanın etnik ve dinsel alt-kimliklerinden bağımsız olarak tüm Suriyelileri değil, Suriyeli-Ermenileri kabul ettiği ve gelenleri Karabağdaki işgali pekiştirmek için buraya yerleştirmeye çalıştığı gerçeğini vurgulamaya gerek duymamıştır.

Yeni Dışişleri Bakanı Tillersonun, Menedezin maksatlı sorularını oldukça soğukkanlı ve mesafeli bir üslupla ve duruşunu bozmadan yanıtladığı görülmektedir. Hatta, Tillerson'un,

Menendezin iki farklı sorusuna aynı cevabı verdiği de görülmektedir. Buradaki tavır oldukça açıktır.

Dışişleri Bakanı Tillersonın yanıtlarında dikkat çeken bir başka husus ise, Menendezin soykırım hakkındaki ısrarlı soruları karşısında soykırım kelimesini kullanmadan 1915in trajik mezalimi şeklinde bir ifade kullanmasıdır. Bunun yanında, Ermenistan ve Türkiye arasında açık diyaloğu ve tarihsel olayların bütüncül incelenmesi/izah edilmesini savunacağını belirterek, aslında yıllardan beri Türk tarafının ileri sürdüğü argümanı dile getirmiştir.

Tillersonın, Menendezin sorularına verdiği yanıtlar üslup ve içerik olarak bir bütün olarak değerlendirildiğinde, önümüzdeki dönemde ABDnin Güney Kafkasya, Türkiye, Ermenistan ve Azerbaycanı ilgilendiren konularda daha dengeli ve gerçekleri daha fazla göz önünde tutan bir tutum izleyeceği kanısına varılabilir. Kuşkusuz, ABDnin izleyeceği böylesi bir dengeli tutum, önümüzdeki dönemde Türkiye-ABD ilişkilerini karşılıklı çıkarlar esasına dayalı, güçlü ve sağlıklı bir zemin üzerinde inşa etme çabalarına katkıda bulunacaktır.

[1] http://avim.org.tr/Blog/US-Secretary-of-State-Rex-Wayne-Tillerson-s-Answers-to-the-Questions-of-the-New-Jersey-State-Senator-Robert-Bob-Menendez

[2] https://www.armenianchurch-ed.net/news-details/sen-bob-menendez-will-accept-the-quotfriend-of-the-armeniansquot-award-duirng-diocesan-banquet-may-1-in-philadelphia/

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "ABD DIŞİŞLERİ BAKANI TILLERSON'UN SENATÖR MENENDEZ'İN SORULARINA YANITLARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 15. Şubat 13. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ABD-DISISLERI-BAKANI-TILLERSON-UN-SENATOR-MENENDEZ-IN-SORULARINA-YANITLARI-2

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr

https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır